

Kullaa, Levanpelto, Eskola

Kertomus tarkastusmatkasta 3. 9. 1964

Kullaan Levanpellon Eskolan tilan maalla olevasta kivikautisesta asuinpaikasta, jota olen käynyt tarkastamassa kesäkuussa 1962, ks. tarkastuskertomusta, on työmies Esko Kanerva, jonka tontilla asuinpaikka sijaitsee, jatkuvasti löytänyt kivikautista esineistöä, pääasiassa iskoksia ja hioimia, mutta myös muutaman saviastianpalan. Hänen pyynnöstään kävin paikkaa tarkastamassa yllä mainittuna päivänä.

Kanerva on raivannut uutta perunamaata Joutsijoen eli Harjunpäänjoen länsirannalla sijaitsevan tonttinsa alareunaan. Tällöin oli näkyviin tullut kaksi vierä vieressä olevaa päänkokoisten tai pienempien kivien muodostamaa "kehää", joiden halkaisija oli 40-60 cm. Kehät olivat muodoltaan epäsäännölliset ja niiden keskiosa oli kivetön. Kivien pinnat ja pohja olivat eri tasoissa, eikä ole varmaa, että ne olisivat muodostaneet mitään tarkoitettua rakennelmaa. Liesiksi ne eivät sovi, eivät myöskään paalujen kiveyksiksi. Ks. oheista kuvaa.

Kivet olivat kuitenkin kerroksessa, joka sisälsi kivikauden löytöjä. Kanervan tekemässä leikkauksessa näkyi melko selvänä paikan ylimmät maakerrostumat: paksu turve ja -multakerros, jonka alla, n. 30 cm:n syvyydessä alkoi likaisen harmaa kulttuurikerros, jossa näkyi muutama hiilensiru. Kulttuurikerros ulottui 50-60 cm:n syvyyteen asti, missä vastaan tuli kova savensekainen karimaa. Eräs hiekkakivihioimen pala löytyi aivan kulttuurikerroksen ja koskemattoman maan rajasta.

Kaivelimme yhdessä kiveyksien keskustaa ja maaleikkauksen reunaa, saaden hioimenkappaleen lisäksi talteen muutaman kvartsi-iskoksen ja saviastianpalan. Viimeksi mainittu oli kuvassa vasemmanpuoleisen kiveyksen keskellä olleessa maassa.

Kanerva oli peltoa raivatessaan ottanut talteen suuren joukon kvartsipaloja ja iskoksia, joista valitsin joukon parhaita Satakunnan Museoon sekä Kullaan museoon.

Kanerva oli perunamaan yläpuolella olevasta laidunmaasta paljastanut suuren kiintokiven, jonka tasainen pinta oli laajalta alalta niin sileä, että kysymyksessä täytynee olla hioinkivi. Tämä lienee ns. kiertäen hangattua tyyppiä, kierreuran saattoi tuntea vain heikosti. Ks. oheista kuvaa.

Edellä kuvattua kulttuurikerrosta näkyi perunamaan leikkauksessa muutamien metrien pituudelta. Se sijaitsee joenuoman yläpuolella olevalla terassilla ja on arviolta nelisen metriä joen pintaa korkeammalla. Löydöistä päätellen kulttuurikerros on ulottunut kuitenkin huomattavasti korkeammalle. Kanerva on löytänyt yhden saviastianpalan, joka on Satakunnan Museossa, asuntonsa viereisestä puutarhamaasta mäen laelta, samoin erään taltan. Hän kertoi, että kun kyseiselle rintamamiestonttialueelle sodan jälkeen rakennettiin tie, mäen laelta löydettiin taltta, jonka tietyötä johtanut rakennusmestari lienee ottanut haltuunsa. Mäen laki on useita metrejä nyt tarkastettua kohtaa korkeammalla.

Peruskartan mukaan edellä tarkastettu kulttuurikerros on jokseenkin 30 m:n korkeudella, mikä viittaa Kiukaisten kulttuurin aikaan. Kanervan löytämät vähäiset saviastianmurut, jotka kehoitin jättämään Kullaan museoon, ovatkin koostumukseltaan kvartsinsekaisia ja muutoin huonosti poltettuja, kuten Kiukaisten kulttuurin keramiikka.

Porissa syyskuun 4. päivänä 1964

Anto Salo